

Duchovné čítanie

Jozafát V. Timkovič, OSBM

Čítanie je modlitbou

Vo Svätom Písme sa na viacerých miestach hovorí o tom, že každý kresťan sa má «modliť neustále» (Lk 18,1 a 1Sol 5,17). Modlitba je rozhovorom s Bohom. Pri rozhovore hovoria obaja, nielen jeden.

Keď sa modlíme spoločne s inými pri Utreni, Večeri, Časoch, na Službe Božej, či sami, či napríklad, pri našej každodennej práci...: oslavujeme Ho, ďakujeme Mu za obdržané milosti, alebo Ho o niečo prosíme... Modlitbou je i to, keď Boha úprimne hlásame iným, či o ňom úprimne hovoríme s inými. Modlitbou je i keď k nám hovorí Boh, a my ho počúvame: či v tichu, v jednoduchej kontemplácii a obdivovaní, alebo i vtedy, keď k nám Boh hovorí cez vôľu našich predstavených (keď sme rehoľníkmi), či cez ich poučné slovo a upozornenie.

Ak hovorí iba jeden - to nie je rozhovor, ale iba monológ, ktorý má trochu diktátorský charakter. Preto pri modlitbe by sme nemali hovoriť iba my, ale by sme mali nechať priestor i pre Pána Boha. Pán Boh k nám hovorí neustále, len my ho nepočujeme, lebo ho nechceme počuť, alebo sa zaoberáme niečím iným a preto nedávame pozor na to, čo hovorí. Sú rôzne spôsoby ako k nám hovorí Boh: priamo, cez ľudí, alebo cez dobrú knihu - najmä Sväté Písmo.

Sv. Cyprián (+258) sa vyjadril o čítaní Biblie takto: «Alebo sa modli, alebo čítaj. Keď sa modlíš, hovoríš s Bohom a keď čítaš, tak ho počúvaš. Počúvaš, čo hovorí On tebe» (*l. List*, 15).

Sv. Efrém Sýrsky (+373) sa vyjadruje podobne:

«Iní sa chvália tým, že sa rozprávajú s veľmožmi, kniežatami a kráľmi, a ty sa môžeš chváliť tým, že vo Svätom Písme hovoríš so Svätým Duchom. Preto, lebo cez Sväté Písmo k nám skutočne hovorí Svätý Duch», (*O mníšskom hrdinstve*).

V Božom slove vidíme Boha tvárou v tvár a vidíme tam i seba samých - takých,

akými sme. Čítanie Svätého Písma nás učí poznať samých seba a kráčať v Božej prítomnosti.

Modlitbou je, keď čítame knihy o Bohu a o nasledovaní Isusa Christa i od iných svätých autorov, predovšetkým Otcov Cirkvi. Modlitbou je, i keď čítame životopisy svätých, ktorí prakticky uviedli sv. Evanjelium do svojho života.

Treba si však pripomenúť, že i keď samotné čítanie nábožných kníh je v podstate tiež modlitbou a Boh nám môže hovoriť i cez dobrú knihu, neslobodno v tom preháňať, zanedbávajúc modlitbu. Všetko sa musí vzájomne dopĺňať, všetko musí byť správne vyvážené.

Prepodobný Simeon Nový Bohoslov (+1022) hovorí,

«že podobne, ako je nemožné aby ovocie dozrelo bez slnka», podobne i čítanie bez modlitby jednoducho neide. «Ten, kto sa nezohrieva prosedníctvom modlitby prevádzanej tak ako treba: teplom slnka pravdy - Isusom Christom, nemôže získať zo svojho čítania zrelý duchovný plod», (8. *Slovo*).

Čo robiť, keď nerozumieme, čo čítame?

Možno sa niekedy stane, že niektorej časti Svätého Písma nerozumieme, i keď ich čítame v bežne užíwanej reči. Zlatoústý (+407) nás však nabáda, aby sme sa nedali znechutiť: «I keď niekedy nerozumieš, čo sa tam píše, už od samotného čítania dostávaš veľkú milosť a posvätenie. Ale i tak je nemožné, aby si nerozumel absolútne ničomu».

«Je nemožné, aby zostal bez plodov svojej námahy ten, kto vytrvalo a s usilovnosťou číta Písma», (*O Lazarovi*, 3. *Slovo*, 3).

Sv. Ján Zlatoústý hovorí o tejto téme tiež toto:

«Nie je prakticky možné, aby ten, kto sa bude so zápalom a veľkým úsilím zaoberať slovom Božím, bol niekedy zanechaný (Bohom) v nepovšimnutí. Naopak, i keby (nie pre našu chybu), nebolo pri nás duchovného vodcu, tak nám Boh bude prenikať do nášho srdca, presväcovať náš um, ožarovať našu myseľ, odkrývať skryté (cez čítanie) a takto sa stane našim vodcom v predmetoch nám neznámych», (35. *Beseda na knihu Genézy*, 14).

Čo máme urobiť preto, aby sme rozumeli Sväté Písmo?

1.) Najprv sa očistiť.

Aby sme porozumeli tomu, čo je napísané vo Svätom Písme, musí v nás prebývať Svätý Duch. A Svätý Duch prebýva iba v tých, ktorí sú čistí srdcom: teda bez ťažkého hriechu, cieľavedome sa očisťujúci od akejkoľvek vášne. Čím čnostnejším a svätejším je niekto, tým lepšie rozumie Svätému Písmu.

Knihám o poľnohospodárstve, píše sv. Bazil Veľký (+379), rozumie iba poľnohospodár. Knihám o hudbe rozumie iba hudobník. Kto však môže rozumieť duchovným knihám? Odpoveď je jednoduchá: iba ten, kto má Svätého Ducha. Svätého Ducha nemôže mať ten, kto sa dal iba do štúdia a pestuje iba exegézu. Svätý Duch je daný tým, ktorí majú čisté srdcia. Preto len tí, ktorí plnia Boží zákon a denne sa očisťujú, prenikajú denne viac a hlbšie do zmyslu Svätého Písma.

2.) Nedat' sa znechutiť a vytrvalo čítať.

Keď sme v nejakej galérii, čím dlhšie sa pozeráme na nejaký obraz, tým mu aj lepšie rozumieme. Nie je to výsledkom toho, že vidíme viac, veď vidíme len to, čo sme videli i predtým, ale je tomu tak preto, lebo daný obraz hlbšie chápeme. Podobne je to i s čítaním Svätého Písma. Sväté Písmo - slovo Božie, je však tajomnejšie, než akýkoľvek obraz, v hoci i tej najslávnejšej galérii.

Nesmieme sa znechutiť, ale vytrvalo ho čítať a Pán Boh sa nám ozve.

3.) Modliť sa a prosiť Pána Boha, aby sme porozumeli čítanému.

Ak chceme porozumieť niektorej časti Svätého Písma, nesmieme zabudnúť na to, že mnohé sa nám vyjasní v našej modlitbe. V *Arménskom pateriku* je táto myšlienka vyjadrená v nasledovnom príbehu:

Dvaja mnísi raz prišli k abbovi Antonovi, aby im vysvetlil jeden úsek z knihy Levitikus. Anton ich poprosil, aby trochu počkali. Potom sa od nich vzdialil, pričom ho jeden z nich, Ammon, tajne sledoval.

Anton sa utiahol do púšte a tam sa modlil týmito slovami:

«Môj Bože, pošli mi Mojžiša, aby mi vysvetlil význam týchto slov...» A z neba sa ozval hlas, ktorý dal Antonovi vysvetlenie. Anton sa potom vrátil k bratom a vysvetlil im danú časť Sv. Písma (12,1).

4.) K porozumeniu je potrebná milosť Božia.

Prepodobný Simeon Nový Bohoslov (+1022) hovorí, že ak niekto číta nejakú svetskú knihu a nerozumie tomu, čo číta, nebude z tohto čítania mať nič. Ale so Svätým Písmom to tak nie je. Kto číta Sväté Písmo, skutočnosť či ho

rozumie alebo nie, nezáleží len od neho. My sa máme len usilovať a byť pozornými pri čítaní a to či porozumieme čítané, je už vecou milosti od Boha (8. Slovo).

5.) Vysvetliť Sväté Písmo nám môže i náš kňaz.

Nezabudnime nikdy na to, že pri vysvetľovaní Svätého Písma nám veľmi ochotne a s radosťou pomôže náš miestny duchovný, či každý katolícky kňaz, ak sa ho na to opýtame. On je poverený našim episkopom, a samým Isusom Christom, aby hlásal a vysvetľoval Božie slovo, a preto je tým najkompetentnejší v našom okolí pri jeho vysvetľovaní.

6.) Komentáre Svätého Písma.

Pri vysvetlení Svätého Písma nám môžu pomôcť i niektoré dobré exegetické knihy, najmä ak ich autormi sú cirkevní Otcovia. Nie je však kniha ako kniha:

Jeden vzdelanec vo veciach tohto sveta navštívil istého mnícha-starca. Keď uvidel, že tento nemá žiadne knihy, okrem Svätého Písma, daroval mu knihu exegezy (kniha, ktorá vysvetľuje Sv. Písmo), ktorú sám napísal.

Po jednom roku sa opäť stretli. Vtedy sa exeget pyšne opýtal od starca:

«Otcé, poslúžila ti moja kniha, aby si lepšie pochopil Bibliu?»

Starec mu odpovedá:

«Stalo sa opačne, musel som si poslúžiť Bibliou, aby som pochopil tvoju knihu.»

Niekedy sa niečo podobné stáva, keď si kúpime nejakú exegetickú knihu v dnešných náboženských kníhkupectvách. Musíme si uvedomiť, že Sväté Písmo bolo, je a vždy bude až do konca sveta «Knihou kníh», Knihou, ktorá je priamo inšpirovaná Svätým Duchom, cez ktorú k nám hovorí sám Boh.

7.) Životopisy svätých.

Životopisy svätých nám tiež pomáhajú lepšie porozumieť Sväté Písmo. Upozorňoval na to už zakladateľ moderného mníšstva sv. Bazil Veľký (+379):

«Podobne, ako maliar robí kópiu obrazu, tak, že sa na neho často díva a snaží sa do svojej práce preniesť jeho rysy a charakter, podobne treba, aby ten, kto sa chce stať všestranne rozvinutým v čnostiach, často dvíhal svoj zrak na životy svätých a usiloval sa ich dobré vlastnosti a čnosti prevziať a uviesť do svojho života», (*List sv. Bazila sv. Gregorovi*).

Sväté Písmo a úcta k nemu

Sväté Písmo je samým živým Isusom Christom, preto musíme mať k nemu úctu ako k samému Isusovi Christovi.

Každé slovo Biblie smeruje k nemu, každé vyslovené slovo z nej nás dáva do jeho Prítomnosti. Takto každé písmeno zo Svätého Písma nadobúda charakter sviatosti. Otcovia Cirkvi vždy zdôrazňovali, že podobne, ako je Isus Christos prítomný v každej čiastočke eucharistického chleba, podobne je prítomný celý nielen vo Svätom Písme ako celku, ale i v každej jeho vete, či slove. I na Liturgii sv. Jána Zlatoústeho sa najprv stávame účastnými - prijímame slovo Isusa Christa v Evanjeliu a až potom ho prijímame pod spôsobom chleba a vína.

Už Origenes v 3. storočí sa vyjadril o Božom slove, ktoré nachádzame vo Svätom Písme takto:

«Vy, ktorí ste zvyknutí zúčastňovať sa aktívne Božích sviatostí (tajomstiev), keď dostanete telo Pánovo, chráňte ho so všestrannou starostlivosťou a uctievaťe si ho, dávajúc veľký pozor, aby z neho nespadla na zem ani omrvinka, aby sa nič nestratilo z posvätného daru. A skutočne, vaše presvedčenie, že by bolo hriechom, ak by pre vašu nepozornosť omrvinka spadla je správne. Keď však pre uchovanie tela, ste tak pozornými, a je správne, že takými ste, prečo si potom myslíte, že je menšou vinou, keď sa nedbalo stratí Božie slovo namiesto jeho tela?», (*13. Homília na Exodus, 3*).

Origenes tu vyčíta nepozornosť tým, ktorí v cirkvi nedbalo počúvajú sv. Evanjelium a jeho vysvetľovanie.

A skutočne i II. Vatikánsky koncil sa vyjadril o Svätom Písme takto: «Cirkvi mala vždy v úcte Božie Písma, podobne ako samotné telo Pánovo», (*DV, 21*).

Sväté Písmo je Božím slovom. Preto, ak ho máme doma, nech sa nachádza vždy na čestnom mieste. Podobne, ako keď kňaz vstupuje do svätyne za ikonostas a pobožká sv. Evanjelium nachádzajúce sa vždy na čestnom mieste na oltári, i my doma, keď ho začíname čítať sami, mali by sme ho najprv pobožkať a takto navonok vyjadriť našu úctu k Isusovi Christovi.

Sväté Písmo nemôžeme potrať a odhodiť. Nemôžeme ho pošliapať. Je sväté. Musíme mať k nemu úctu ako k samému Isusovi Christovi. Je podobne sväté ako sv. kríž. A kedysi sv. mučeníci Cirkvi radšej zomreli, ako by mali pošliapať kríž, či Sv. Písmo.

Zo Svätého Písma sa priamo dozvedáme, akým je Isus Christos. Ak to nevieme, ako môžeme byť dobrými kresťanmi? Ako sa potom môžeme spasiť, keď

máme čas na všetko iné, len nie na to, aby sme si doma, spoločne v rodinnom kruhu, prečítali Sväté Písmo?

«Neznalosť Písom je neznalosťou Christa» - upozorňuje nás tiež II. Vatikánsky koncil (DV, 25).

V každom dome by sa malo nachádzať kompletne Sväté Písmo: Starý a Nový Zákon. Za čias komunizmu sme si Sväté Písmo nemohli kúpiť, lebo ho nebolo. Dnes však ho nemáme pre našu nedbalosť, alebo ľutujeme na neho peniaze. Ľutujeme peniaze na Božie slovo! Ľutujeme peniaze pre svoju spásu! A pritom vôbec neide o horibilné ceny.

Pozor však na to, aké Písmo kupujeme, aby to nebolo Sväté Písmo protestantského vydania (musí byť opatrené vysvetlivkami!). Najlepšie, ak si ho kúpime iba v osvedčenom katolíckom kníhkupectve, akým je napríklad Spolok sv. Vojtecha. V slovenskej reči je zatiaľ cirkevne schválené a preto nezávadné iba Sväté Písmo vydané vydavateľstvom Spolku svätého Vojtecha!

Sv. Ján Zlatoústý, autor našej Božej Liturgie, ktorú slúžime každý deň, nás poučuje, že dokonca i dom, v ktorom sa prechováva Sväté Písmo, zastrahuje duchov temnôt a prekáža ich intrigám. Prečo? Trasú sa už len pred myšlienkou, že by sme toto Sväté Písmo mohli vziať do ruky a začali ho čítať, a potom i žiť podľa neho. Dobré vedia, že keď ho nemáme, tak ho nemôžeme ani čítať a teda následne ani podľa neho žiť.

Ako vieme, či sme na dobrej ceste v našom duchovnom živote?

1.) Keď čítame Sväté Písmo, alebo nejakú hlbokú duchovnú knižku a náš nejaký hlas z vnútra (Svätý Duch) upozorňuje s presvedčivosťou, že tieto slová sú pravdivé a veľmi aktuálne aj pre nás, je to dobrým znamením.

2.) Druhým stupňom v dokonalosti pri čítaní je to, keď danú myšlienku prijmem za svoju a začneme bojovať sami so sebou, aby sme ju uviedli do nášho vlastného života. V tomto boji máme vydržať až do našej smrti.

1.) Vysvetlenie prvého stupňa, keď sa začína ozývať naše vnútro.

To, či máme radi duchovné knihy, alebo nie, svedčí o našom duchovnom zdraví.

Sv. Ján Zlatoústý konštatuje:

«Ako chuť do jedla je znakom telesného zdravia, tak isto i láska k duchovným výrokom slúži ako znak duševného zdravia», (2. *Beseda* na

slová proroka Izaiáša).

Prepodobný Simeon Nový Bohoslov (+1022) takto rozvádza myšlienku sv. Jána Zlatoústeho:

«Ten, kto sedí za stolom a nemá chuť na predložené jedlá, zjavne nie je zdravý. Tak isto i ten, kto číta, či počuje Božie slovo a neprijíma ho do svojho srdca s radosťou a uspokojením, je chorý vo viere. Neskôr zomiera od duchovného hladu a smädu a pritom všetkom je obklopený všelijakými výbornými duchovnými jedlami. Podobne, ako keď mŕtvy necíti, keď ho umývajú vodou, tak isto i tento duševne mŕtvy, hoci je orosovaný životodárnymi Božími slovami, necíti to svojím duchom» a slová prelietavajú okolo neho bez účinku (76. Slovo).

Ak zle vidíme, u očného lekára nám predpíšu okuliare. A hneď vidíme výborne. Takými okuliarmi v našom živote je duchovné čítanie. Bez dobrého duchovného čítania nieta duchovného pokroku. Každá stránka Svätého Písma vedie k Isusovi Christovi. A Christos je svetlom, ktoré osvecuje naše kroky v temnote tohto sveta. Podmienkou však je, že hľadáme Pravdu úprimne.

Sv. apoštol Pavol hovorí:

«Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na poučanie, na usvedčovanie, na nápravu a na výchovu v spravodlivosti, aby bol Boží človek dokonalý a pripravený na každé dobré dielo», (2Tim 3,16-17).

Len nech nikto z nás netvrdí, že Sväté Písmo mu absolútne nič nehovorí. Ten by sa podľa sv. Jána Zlatoústeho podobal nerozumnému, ktorý v bani na zlato vezme do rúk zlatonosnú rudu a s pohrdaním ju odhodí, pretože v nej nevidí hneď zlato. Ten múdrejší však zlatonosnú rudu vezme a vytaví z nej rýdze zlato. Tak isto sa skrýva zlato v Svätom Písme, ktoré sa nám podarí odkryť a vytaviť len pod vplyvom Svätého Ducha, (*Beseda k reptajúcim na dlhé kázne*, 2).

2.) Vysvetlenie druhého stupňa - keď myšlienku zo Svätého Písma prijme a začneme ju uvádzať do svojho života.

Už v 4. storočí, keď ešte svetom vládol analfabetizmus, každý kto vstúpil do monastiera sa musel naučiť čítať. V každom monastiere musela byť knižnica. Každý mních mal denne vyrobiť jednu rohož (manuálna práca) a čas, ktorý sa mu zvýšil mohol použiť na čítanie. Čítalo sa Sväté Písmo a knihy Otcov a Učiteľov Cirkvi.

Ak sa niekto nevedel naučiť čítať, musel sa naučiť naspamäť aspoň určitú časť Svätého Písma, ktorú si neustále opakoval.

Cirkevný historik Palladios (+okolo 425) nám však opisuje mníchov, Marka a Serapiona, ktorí vedeli naspamäť celú Bibliu (*História Lausiaka*, 32). Pa-

chomios vo svojich pravidlách pre mníchov požadoval, aby sa každý mních naučil v budúcnosti naspamäť aspoň celý Nový Zákon a Žalmy a ten, kto bol analfabetom, aby sa naučil čítať...

Niektorí pustovníci, ktorí žili ako pustovníci-anachoreti v púšti, si prečítali stále iba niektorú malú časť Svätého Písma a prstali čítať; neustále si túto časť opakovali až dotiaľ, kým ju nezačali aj žiť.

Cirkevný historik Sokrates (žil v 5. storočí) opisuje príbeh abbu Pambona (žil v 4. storočí), ktorý bol analfabetom. Išiel k inému mníchovi, aby ho poučil o nejakom Žalme. Ten mu začal čítať prvý verš 38. Žalmu:

«Povedal som: Budem bdieť nad svojim správaním sa, aby som nehrešil svojím jazykom».

Pambon viac nechcel počúvať, utiahol sa hovoriac:

«Tento jediný verš je mi dostatočným a mám čo robiť, aby som ho uviedol do svojho života.»

Prešlo šesť mesiacov, keď sa majster opäť stretol s Pambonom. Opýtal sa ho, ako sa mu vedie. Pambon mu odpovedal:

«Ešte som neuviedol do môjho praktického života prvý verš».

Po mnohých rokoch, jeden priateľ sa opýtal Pambona, či už žije ten verš. Pambon mu odpovedal:

«Po devätnástich rokoch a s veľkým sebaodriekaním som uviedol tento verš do môjho života», (*História Cirkvi*, 4).

Tento príbeh je dobrým poučením pre všetkých nás, ktorí sa zháňame za dobrými príkladmi, či dobrými myšlienkami, pričom sa podobáme kuchárke, ktorá, keď ide na návštevu ku svojej známej a je tam navarené niečo špeciálne, pýta si recept. Keď ho prinesie domov, prinajlepšom ho použije raz a potom ho odloží k iným receptom do receptnej knihy a nikdy viac sa k nemu nevráti. Podobne i my narábame s Božím slovom, len ho zbierame, možno i hovoríme iným, ale ho neuvádzame do svojho vlastného života.

Kedy čítať?

Sv. Ján Zlatoústý nás vyzýva, aby sme čítali Bibliu čo najčastejšie, pričom zdôrazňuje, že dvojhodinový pobyt v cerkvi (vtedy Služba Božia trvala dve hodiny) je nedostatočným. Je potrebné čítať stále a po trochu. Prirovnáva nás k ovocnému stromu, ktorý svojimi koreňmi nepije iba dve hodiny denne, ale stále - cez deň i

v noci. Práve preto má tak krásne lístie a tak veľa ovocia. Podobne i my, ak budeme čítať často Sväté Písmo budeme prinášať Bohu milé ovocie (*Beseda o tom, že čítanie Sv. Písma je užitočné*, 2).

«Čo je telesná potrava pre udržanie našich síl, to je čítanie Písma pre dušu. Ono je duchovným jedlom, ktoré posilňuje um a robí dušu silnejšou, tvrdšou a múdrejšou, pričom jej nedovoľuje, aby sa rozptyľovala nerozumnými vášňami, ale ju naopak odľahčuje, aby sa mohla povzniesť a lietieť až na samé nebo», (29. *Beseda na knihu Genézy*, 2).

Prepodobný Ján Kassian (+ okolo 440) hovorí veľmi výstižne, že ľudská myseľ je ako kamenný mlyn: ak sa do neho nenasype dobré zrno, i naďalej sa točí a kamene brúsia samé seba. Nakoniec sa zbrúsia a mlyn sa pokazí. Nestačí len zdravá a čistá myseľ, ale túto myseľ je potrebné i niečím naplniť (*Rozhovory*, 1). Najmä v dnešnom svete, keď na nás každodenne útočia tolké vnemy, ktoré sú mnoho krát hriechnymi je potrebné, aby sme našu myseľ očistili dobrými knihami (sv. Bazil Veľký, 2. *List*). Mlyny našej mysle neustále melú - ak nie dobré zrno, tak seba a ak nie seba, tak kúkoľ, zlo a hriech.

Po prečítaní všetkého toho hore uvedeného možno niekto z nás povie: ja nie som mních ani kňaz, prečo by som mal teda často čítať Sväté Písmo, či duchovné knihy? Podobné námietky počul i sv. Ján Zlatoústý v 4. storočí:

«Čím sa ospravedľujú, keď ich začneme obviňovať? Ja, hovoria, nie som mních, mám ženu a deti a starám sa o dom. Práve však od toho pochádza všetko zlo. Či vari si myslíte, že čítanie Božieho Písma patrí iba mníchom? Veď vy ho potrebujete viac ako oni! Kto žije vo svete a každý deň dostáva nové a nové údery, pre toho je i najviac potrebný liek. Preto ak niekto z vás pokladá čítanie Svätého Písma za zbytočné, je to o mnoho nebezpečnejšie pre jeho spásu, ako keby ho len nečítal. Názor, že čítať Sväté Písmo je zbytočné, je satanského pôvodu», (2. *Beseda na sv. Matúša Evanjelistu*, 5).

Skutočne, ak nečítame Sväté Písmo, jediným, kto sa z toho teší je satan, ktorý takto má s nami ľahšiu prácu, aby nás zatratil.

Sila a účinnosť Svätého Písma

Svätý Epifán Cyperský (+403) sa vyjadril o Svätom Písme, že už samotný fakt, že «vlastníme Sväté Písmo je veľmi dobrým pre spásu našej duše. Sku-

točne, už len pohľad na Bibliu nás robí silnejšími proti hriechu a nám dodáva silu konať dobro. O čo viac, ak ju začneme čítať. Čítanie Svätého Písma je veľkou istotou proti hriechu», (*Výroky Otcov púšte*). Skutočne však, sv. Epifán nepovedal nič nového. Prebral myšlienku od sv. Pavla: «Zoberťe si aj prilbu spásy a meč Ducha, ktorým je Božie slovo», (Ef 6,7).

V *Spomienkach* ruského pútnika čítame, ako jeden duchovný otec poradil jednému notorickému alkoholikovi, ktorý sa chcel úprimne odnaučiť od pijatiky, aby vždy, keď v sebe pocíti chuť “vypit’ si”, prečítal si jednu kapitolu z Nového Zákona. Ten sa ho opýtal:

«A keď ma chuť nepominie?»...

«Potom si prečítaj nasledujúcu kapitolu» - odpovedá mu starec. A náruživosť pijatiky ho skutočne v krátkom čase opustila.

Nejaký veľmi krátky úryvok, či veta zo Svätého Písma môže zmeniť celý náš život, pretože cez Sväté Písmo k nám hovorí sám Boh.

Napr.: «Ak chceš byť dokonalý, choď, predaj čo máš, rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi. Potom príď a nasleduj ma!», (Mt 19,21). Tieto slová Evanjelia, čítané v cirkvi, zostúpili do srdca egyptského Antona, ktorý sa následne stal otcom «otcov púšte» a prvým mníchom vôbec. O desať storočí neskôr, tie isté slová zavolali mladého talianskeho rytiera Františka z Asisi, aby sa oženil s «Christovou chudobou» vo svete a zmenil radikálne svoj život.

Taktiež egyptský mních Pseleusios po slovách: «Nik nemôže slúžiť dvom pánom, pretože buď jedného bude nenávidieť a druhého milovať, alebo jedného sa bude pridávať a druhým bude opovrhovať» (Mt 6,24) a «Nik z vojakov sa nemieša do záležitostí všedného života, ak sa chce páčiť tomu, kto si ho najal. A kto závodí, nedostane veniec, ak nezávodí podľa pravidiel» (2Tim 2,4-5) pochopil, že má povolanie za mnícha.

Slová «Robte pokánie, lebo sa priblížilo kráľovstvo nebeské» (Mt 4,17) obrátili v kilikijskom Tarse hriešneho herca Babilosa, ktorý po počutí týchto slov Svätého Písma prepustil svoje obe “družky” a začal žiť čnostne. Podobne zatriaslo pár slov Svätého Písma i inými hriešnikmi: úryvok z listu sv. Pavla Rimanom otriasol Augustínom, obrátil ho a priviedol ku krstu a svätosti. Ignác z Loyoly tiež zanechal svet, keď si prečítal životopisy niektorých svätých...

Teda skutočne mal pravdu sv. Ján Zlatoústý, keď o Svätom Písme povedal: «V Písme Svätom nie je ani jedna sloha, ani jedna čiarka, v hĺbke ktorej by sa neskrýval veľký poklad» (21. *Beseda na knihu Genézy*, 5).

Aké knihy máme čítať?

Predovšetkým knihy dobré. Ktoré knihy sú však dobré? Na prvom mieste stojí bez konkurencie Sväté Písmo, najmä Nový Zákon. Prečo práve Nový Zákon a nie Starý? Výstižne to vysvetľuje sv. Bazil Veľký:

«Nezanedbávaj čítanie a to predovšetkým Nového Zákona, lebo čítanie Starého Zákona často škodí. Nie preto, že by tam boli škodlivé veci, ale preto, lebo je často prislabý rozum čítajúcich», (*42. List: Chilonovi svojmú učeníkovi*, 3).

Potom nasledujú knihy cirkevných Otcov. Tí najlepšie chápali Sväté Písmo a pod vplyvom Svätého Ducha ho aj vysvetľovali. Po nich, životopisy svätých, či rôzne knihy, ktoré vysvetľujú Sväté Písmo.

Existuje veľmi veľa dobrých a nábožných kníh, ale i tu platí:

Život človeka je príliš krátkym na to, aby ich všetky prečítal, a aby ich čítal bez zvláštneho poriadku jednu po druhej. Náš život je tak krátkym, že si nesmieme dovoliť "tratiť" čas čítaním všetkých dobrých kníh. Musíme čítať iba tie najlepšie knihy!

Možno čítať i knihy svetských autorov, ale tu majme vždy pred očami upozornenie rozvážneho sv. Bazila Veľkého:

Máme byť ako včely:

«Ony neletia na každý kvet, ani sa nesnažia z kvetov vybrať všetko, čo sa len dá z nich odniesť. Berú iba to, čo sa im hodí do ich práce. Iba to berú a ostatné nechávajú tak. Keď chceme byť múdrymi, i my budeme vyberať z týchto kníh, len to, čo je dobré, čo je pravdou, a ostatné si nebudeme všímať» (*O význame pohanských vied pre kresťanskú výchovu*).

Rada sv. Bazila Veľkého predpokladá u čitateľov určitú duchovnú a morálnu zrelosť.

Na inom mieste pokračuje v téme:

«Keď trháme kvety z kríka ruže, vyhýbame sa trňom. Tak isto robme pri čítaní pohanských kníh: to čo je užitočné to berme a škodlivého sa stráňme», (*O význame pohanských...*).

Ak vieme, že nejaká kniha v sebe neobsahuje nič dobrého, že obsahuje iba jed, takú knihu neberme ani do ruky.

Pred II. Vatikánskym koncilom existoval Index zakázaných kníh (*Index*

librorum prohibitorum). Posledný *Index* zakázaných kníh bol vydaný Vatikánom roku 1948 a obsahoval v sebe 4000 zakázaných kníh. Kto čítal tieto zakázané knihy, na toho boli uvalené cirkevné tresty.

Po II. Vatikánskom koncile pápež Pavol VI., 7. decembra 1965, uverejnil «*Motu proprio Integrae servandae*», v ktorom žiadal biskupov celého sveta, aby mu poslali svoj názor na danú vec. Už 14. júna 1966 kardinál A. Ottaviani, Pro-prefekt Sv. Kongregácie pre doktrínu viery, s vedomím Svätého Otca vyhlásil «*Notificatio*», v ktorej sa píše, že *Index* zakázaných kníh ostáva naďalej v morálnej platnosti. Platí naďalej z dôvodov prirodzeného zákona, avšak prestáva viazať pod cirkevným zákonom a prestávajú mať platnosť i tresty a cenzúry, ktoré platili predtým. Ďalej sa píše: «Cirkev sa spolieha na morálnu dospelosť predovšetkým autorov (spisovateľov) a katolíckych vydavateľov a všetkých tých, ktorí majú zodpovednosť za výchovu mládeže. Cirkev sa tiež plne spolieha na bdenie jednotlivých biskupov a biskupských Konferencií, ktoré majú právo a povinnosť vyšetrovať, predchádzať a prípadne i napomenúť a žiadať nápravu u škodlivých kníh», (AAS 58 (1966) 445).

Teda knihy, ktoré boli zakázané, sa dnes nestali dovolenými. Cirkev sa dnes iba viac spolieha na morálnu zrelosť veriacich, že i tak nebudú tieto knihy čítať. Ako potom odôvodníme tú skutočnosť, že v niektorých našich dobrých kresťanských rodinách nachádzame dnes v ich knižniciach kompletný seriál bezcennej “Angeliky”, ktorá bola na *Indexe*? Alebo rôzne hnilobou naplnené “Love stories”? Tieto knihy v daných rodinách čakajú, pokiaľ deti dorastú, aby sa stali ich “duchovnou” otravou a aby ich predčasne rozložili!

Kedy je nevyhnutné cirkevné schválenie alebo dovolenie

Naše terajšie Cirkevné právo: *Kódex Kánonov Východných Cirkví* (CCEO, can. 655 §3) hovorí, že pre liturgické a katechetické účely sa smú používať iba tie vydania Svätého Písma, ktoré majú cirkevné schválenie (*approbatione ecclesiastica*), ostatné musia mať aspoň cirkevné dovolenie (*licentia ecclesiastica*).

Cirkevné schválenie znamená, že kompetentná cirkevná autorita potvrdzuje, že text je prijatý Cirkvou alebo, že práca je v súlade s autentickým učením Cirkvi. Cirkevné dovolenie, ktoré sa vyjadruje slovom: «*Imprimatur*» (Nech sa tlačí), znamená, že kniha je bez akejkoľvek chyby, čo sa týka viery a morálky.

Všetky Sväté Písma používané pri Liturgii, či katechizácii, liturgické knihy,

katechizmy, či knihy, ktoré jednájú o viere a morálke a sa používajú pri vyučovaní, musia mať cirkevné schválenie. Modlitebné knihy musia mať cirkevné dovolenie (kán. 656, 658, 661 CCEO).

Hore uvedené pozitívne vyjadrenie Cirkvi ohľadom knihy, sa nachádza vždy na začiatku knihy.

Pripomíname to preto, lebo teraz nastala explózia rôznych protestantských vydaní Svätého Písma a náboženských kníh, ktoré by sme čítať nemali, pretože nikto nezodpovedá za ich obsah. Podobne i keď kupujem nejakú náboženskú knihu, vždy skontrolujme, či má «*Imprimatur*», ak nemá, kto ju napísal, aké vydavateľstvo ju vydalo. Všetko to nám môže pomôcť oddeľovať smrdľavé smetie od drahocenných perál, ktoré nachádzame dnes na pultoch našich predajní s knihami.

Dnes je veľmi ťažko sa orientovať v tom návale kníh, ktoré sa začali tlačiť. Ak danú knihu vydalo nejaké katolícke vydavateľstvo, dá sa oprávnene predpokladať, že daná kniha je neškodná pre našu vieru. Ale i tu môže nastať výnimka - že sa nejaká tá kniha prešmykne. Ako sa potom orientovať? Jedine podľa autora danej knihy. Kým je, kde pôsobí? Napríklad ak je to rehoľník, daná kniha bola určite prekontrolovaná jeho predstaviteľmi. Alebo ak sa jedná o nejakého kňaza, ktorý je všade známy svojou vytrvalosťou v katolíckej viere, dá sa predpokladať, že jeho kniha je dobrá a poučná. Pomôže nám tiež i dobrá rada nášho skúseného duchovného otca.